

Prefață

Majoritatea cărților, prin ceea ce afirmă sau infirmă, pretind că oferă răspunsuri, adică răspunsuri corecte la diferitele întrebări teologice sau de altă natură. Prin lucrarea de față nu dorim să ne concentrăm neapărat asupra anumitor răspunsuri, deși ele vor ieși la iveală. Ceea ce dorim să facem este, ca la momentul oportun, să punem întrebări pertinente și relevante pentru că noi credem că răspunsurile lor se află, de fapt, în Biblie.

În zilele noastre există foarte multă informație în spațiul virtual. Ca mulți dintre dumneavoastră, am și eu un cont de Facebook și, într-o zi, am primit o postare pe care am tradus-o. Considerăm că este binevenită în contextul unei investigații ca cea de față. Nu știu cine este autorul, dar a punctat foarte bine ideea. „*Majoritatea oamenilor nu doresc să cunoască adevărul. Ei doar își doresc o re-asigurare constantă că ceea ce ei cred este Adevărul!*” Îmi doresc ca această constatare să nu se aplice și să nu fie valabilă pentru nici unul dintre cititorii acestei lucrări.

În rezolvarea unei probleme, indiferent de natura ei, un element extrem de important este întrebarea. Spre exemplu, dacă ajungem la o intersecție de drumuri pe care nu o cunoaștem, prima întrebare pe care ne-o punem este, care dintre drumuri duce la destinația dorită, sau în ce direcție trebuie să merg? Răspunsul sau rezolvarea problemei depinde de întrebarea pe care o avansăm, dar totodată și de bagajul nostru de informații pe care îl deținem. În principiu, ca regulă generală în analiza unui text, noi ar trebui să răspundem la întrebările: cine, de ce, cum, când, unde, etc. La fel stau (sau ar trebui să stea), lucrurile și în demersurile noastre teologice. De aceea să nu vă mirați de multele întrebări pe care le vom ridica pe parcursul acestei lucrări. Dar, scopul nostru nu este doar să formulăm întrebările, ci dorim ca acestea să stârnească interesul cititorului pentru răspunsurile pe care le oferă Scriptura.

Dacă citim cu suficientă atenție cuvântul lui Dumnezeu, vom descoperi că mântuirea este la urma urmei, un concept escatologic în sensul real al cuvântului. Apropo, nu poți vorbi despre mântuire fără să vorbești despre escatologie. Mântuirea nu este doar un element escatologic, ea este chiar

scopul și apogeul evenimentelor escatologice. Din această perspectivă, contrar pretențiilor unora care zic că escatologia este neesențială, ea ar trebui studiată la fel ca celelalte ramuri teologice. La urma urmei, fiecare creștin are propria sa paradigmă escatologică, mai mult sau mai puțin acurată. Mântuirea deci, face, sau mai bine zis, a făcut parte din lucrurile „viitoare” despre care le-a vorbit Isus ucenicilor.

Isaia a profetizat și prevestit această mântuire cu mult timp înainte ca ea să devină realitate practică pentru poporul lui Dumnezeu:

„Și, pe muntele acesta, înlătură marama care acoperă toate popoarele și învelitoarea care înfășoară toate neamurile; nimicește moartea pe vecie: Domnul Dumnezeu șterge lacrimile de pe toate fețele și îndepărtează de pe tot pământul ocară poporului Său; da, Domnul a vorbit. În ziua aceea, vor zice: „Iată, acesta este Dumnezeul nostru, în care aveam încredere că ne va mântui. Acesta este Domnul, în care ne încredeam. Acum, să ne veselim și să ne bucurăm de mântuirea Lui!” (Isaia 25: 7-9)

Desigur, știm că rostirea lui Isaia are în vedere mântuirea escatologică. Când și cum se va face acest lucru sunt două întrebări de la care să pornim investigația. Convingerea noastră este că mântuirea trebuie privită și analizată în contextul făgăduințelor făcute de Dumnezeu părinților lui Israel care aveau să fie împlinite în zilele din urmă ale poporului Israel. Mântuirea nu este un concept nou, strict nou-testamentar în accepțiunea noastră, care se adresează Neamurilor, ci este, de fapt, împlinirea acestei făgăduințe făcute lui Israel cu implicații și pentru neamuri.

Lucrarea de față abordează acest concept al mântuirii din această perspectivă, susținem noi, biblică, și încercăm să spunem ceva nou, ci doar să analizeze în lumina Scripturii etapele escatologice ale împlinirii ei. Din această perspectivă vom aborda, pe de-o parte, câteva dintre nuanțele sau fațetele acestui concept iar, pe de cealaltă parte, natura mântuirii. După cum vom vedea, această abordare este cel puțin o alternativă la paradigmele tradiționale, dacă nu cumva singura alternativă viabilă și biblică.

Sperăm ca întrebările, uneori retorice, să provoace pe cititor la o cercetare și investigare personală a conceptului mântuirii.

Vom discuta statutul creștinului din primul secol, mai precis, dintre Rusalii (cca Anno AD 30) și Anno Domini 70, perioadă numit *eschaton*, în raport cu mântuirea. Noi credem că statutul lor este total diferit de cel al creștinilor de după Anno Domini 70. Sperăm că vom putea arăta și chiar demonstra pe parcursul acestei lucrări că cele două status-uri sunt într-adevăr total diferite vis-a-vis de mântuire. Personal, nu cred că putem transfera în regim „copy-paste” experiențele bisericii primare asupra creștinilor de după dărâmarea templului iudaic din AD 70.

În lumea evanghelică, se pare că această diferență atât de importantă este ignorată sau trecută cu vederea, fapt care creează în mintea creștinului de astăzi multă confuzie și nesiguranță privind statutul lui în raport cu mântuirea. În încercarea lor de a rezolva problema, unii creștini apelează la simțurile lor, la sistemul lor senzorial, pentru un răspuns satisfăcător. Acest lucru nu face altceva decât să amplifice incertitudinea și confuzia fiindcă simțurile noastre nu sunt „autorizate” să discearnă și să valideze adevărul. Acest mandat este atribuit minții noastre atunci când, prin credință, acceptăm Cuvântul lui Dumnezeu care este „Da și Amin!”

Trebuie să recunoaștem că există dispute interminabile pe această temă care nu se vor termina dacă nu vom relua cu o atitudine smerită și sinceră cercetarea și reevaluarea afirmațiilor atât de clare ale Sfintelor Scripturi cu privire la acest subiect controversat.

Deoarece divizările cu privire la această controversă au produs în urma confuziei multă frustrare în mintea și sufletul multor credincioși, dorim să abordăm și această chestiune. Vom încerca să nu facem speculații, ci să oferim pe cât posibil observații concludente și relevante cu privire la ceea ce Scriptura are de spus cu privire la acest subiect.

Menținerea tuturor afirmațiilor din Noul Testament, mai ales cele escatologice, din care fac parte și cele referitoare la mântuire, în contextul lor istoric, teologic și escatologic în care au fost făcute de către Duhul Sfânt prin apostoli, ne va ajuta să înțelegem de unde provine tensiunea aparentă dintre o mântuire realizată și una care, din perspectiva Noului Testament, era în viitor. Vom vedea că, deși această tensiune și aparentă contradicție există, ea nu poate fi extinsă dincolo de încheierea veacului iudaic care s-a sfârșit odată cu căderea Ierusalimului.

Acolo unde considerăm că este necesar, vom interacționa cu ceea ce au spus alți autori cu privire la mântuire dacă afirmația respectivă este relevantă pentru studiul nostru.

Fiindcă mântuirea este organic legată de Împărăția lui Dumnezeu, vom avea un capitol special referitor la acest subiect.

Relevanța Auditoriului

Considerăm că, pentru a înțelege perspectiva din care vom aborda subiectul și dinamica mântuirii, este esențial să ne amintim că între primii creștini, scrierile adresate lor și noi, astăzi, există o prăpastie temporală de aproximativ 2000 de ani. Pentru a o putea depăși, cu scopul de a înțelege mesajul Noului Testament, vom apela la ceea ce teologii numesc Principiul Relevanța Auditoriului. Termenul sună academic, dar, în esență, el se referă și la ceea ce a înțeles destinatarul original al scrisorii din mesajul care i-a fost trimis lui. Dar, pentru că acest auditoriu a trăit într-un timp și spațiu anume, termenul mai implică și specificul contextului istoric, teologic și socio-politic. Aici ne referim concret la primii creștini care au auzit evanghelia. Contextul în care aceștia au trăit a fost caracterizat de tranziția de la Vechiul Legământ la Noul Legământ sau de la *veacul acesta* la *veacul care va să vină*. Cu alte cuvinte, ei au trăit în perioada trecerii Vechiului Legământ și venirea sau implementarea celui Nou, iar acest fapt le-a conferit un statut special și unic în același timp.

Prin urmare, preocuparea interpretului evanghelic este să înțeleagă gramatica unui pasaj în lumina circumstanțelor istorice și ale contextului auditoriului original. Trebuie să ne amintim întotdeauna că creștinii primului secol au fost primii credincioși care au citit și auzit cuvintele Noului Testament și trebuie să căutăm să ne transpunem în *Sitz im Leben*¹ (situația lor de viață) pentru a pricepe mesajul adresat lor în primul rând.

¹ *Sitz im Leben*” tradus înseamnă situația concertă de viață și este un termen de specialitate folosit în *Critica Formei* care desemnează situația inițială, presupusă în care s-a format textul. Termenul a fost „inventat” de teologul protestant german Hermann Gunkel. Acest „*Sitz im Leben*” trebuie luat în considerare la interpretarea unui text. Aici am folosit acest termen cu referire mai degrabă la destinatarul original al textului, decât la textul însuși.

Ce au însemnat aceste cuvinte pentru ei? Ce au înțeles ei din ceea ce le-au spus Isus și apostolii? Doar atunci când înțelegem ce au însemnat acele cuvinte pentru ei vom putea aplica la noi principiile Bibliei în general și ale Noului Testament în special.

Vorbind despre Relevanța Auditoriului, Benjamin Fărăgău face următoarea afirmație:

„Așadar, o primă etapă în studierea Scripturii presupune încercarea de a descoperi ce a însemnat textul pentru ei, atunci și acolo (exegeza). Dar tocmai pentru că vorbirea lui Dumnezeu rămâne relevantă și normativă în toate timpurile și în toate locurile, trebuie să facem al doilea pas, să descoperim ce înseamnă textul pentru noi acum și aici (actualizarea). Puntea dintre lumea lor, în care intrăm prim pasul exegetic, și lumea noastră, în care aducem adevărurile revelate, este „lumea lui Dumnezeu”, la care ajungem prin decojirea Adevărului universal valabil de învelișul contextual, pentru a-l înveli apoi într-o altă coajă, aceea a contextului nostru.”²

Noi suntem de acord cu prima parte a afirmației lui, dar nu suntem de acord cu faptul că „adevărul universal valabil” trebuie decojit de învelișul contextual și cu atât mai puțin învelit într-o „altă coajă a contextului nostru”, din următorul considerent: în opinia noastră, dacă înțelegerea adevărului universal depinde de vreun context, el încetează să mai fie adevăr universal. Spre exemplu, în accepțiunea noastră, un exemplu bun de adevăr universal ar fi Decalogul. Acest adevăr nu este învelit într-o coajă contextuală și a fost valabil atunci când Dumnezeu l-a dat poporului Israel, a fost valabil de-a lungul generațiilor și este valabil și azi.³ Nu ai ce să decojești. În contrast, sărbătorile și ritualurile poporului evreu au încapsulat un adevăr care trebuie decojit și aplicat. Ceea ce este demn de notat este faptul că întreg ansamblul ritualist al Vechiului Legământ a simbolizat o realitate mai înaltă și anume, una spirituală sau esența. Din acest punct de vedere, adevărul încapsulat în acele ritualuri este numit de

² Benjamin Fărăgău, *Viziunea Împărăției* (Istoria Bindecuvântării, Cluj Napoca, 2015), 30.

³ Cu toate că Porunca a patra, așa cum a fost ea redactată și prezentată poporului, este sau mai bine spus, a fost o umbră care a indicat spre adevărata Odihnă, porunca este totuși un Adevăr universal.

către autorul cărții Evrei umbră și, prin urmare, ele trebuiau „decojite” sau interpretate. În acest sens, spre exemplu, spălările ritualice conțin un adevăr reprezentat în forma lor fizică și trebuie decojit ca să ajungem la esență. Astfel, deși ele reprezintă un adevăr, aceste ritualuri nu sunt obligatorii pentru noi astăzi, cel puțin nu în forma fizică.

De fapt, Relevanța Auditoriului nu are în vedere adevărul universal. Acesta este *universal* oricum și nu depinde de cei cărora le-a fost vestit, ci principiul are în vedere acel conținut al mesajului/adevărului adresat unui anumit destinatar pe calea unei unde purtătoare sau înveliș. Tocmai de aceea trebuie să deosebim adevărul universal de cel „ocazional.” Acest lucru se poate face doar interpretând textul în contextul lui. Acesta este rolul exegezei. O întrebare pertinentă ar fi: „De ce ar însemna acel adevăr universal altceva pentru noi decât a însemnat pentru destinatarul original și *de ce* acel adevăr universal ar mai trebui învelit în „altă coajă” și ... *pentru cine?*”

Recunoaștem că este dificil să ne transpunem în postura creștinilor din primul secol, dar nu este imposibil dacă ne bazăm cercetarea pe cuvântul lui Dumnezeu pe care-l avem scris și tragem concluziile pe baza cât mai multor date. Doar în momentul în care pricepem cât de cât ce a înțeles destinatarul original putem aplica corect etica și învățăturile pasajului la noi astăzi. Dorim să ne gândim la titlurile epistolelor din Noul Testament și să ne întrebăm de ce au fost numite așa: Epistola către Timotei, către Tit, Filimon, scrisorile către Corinteni, Efeseni, Galateni etc. Mesajul epistolelor se adresează unor probleme și situații specifice ale acelor credincioși din primul secol. Pavel și ceilalți apostoli au adus mesajul lui Dumnezeu pe fondul unor situații specifice și unice. Spre exemplu, 1.Ioan 2:18-19. Auditoriul lui Ioan a auzit că are să vină antichrist. Prin faptul că s-au ridicat mulți antichriști, *ei* au putut cunoaște că *ei* au trăit în ceasul de pe urmă. Dacă realizăm că acest mesaj, și altele asemenea lui, a fost trimis în exclusivitate lor, cu siguranță vom interpreta și înțelege corect mesajul pasajului în special și al cărții în general. Un alt exemplu este 1.Petru 1:1, 5, 12. Sunt sigur că o să mai găsiți și alte asemenea exemple în Noul Testament.

Acest aspect este subliniat de către autorii epistolelor prin folosirea pronumelui personal persoana întâia și a doua plural, VOI și NOI. Aceste pronume nu se pot referi la noi astăzi pentru că, dacă s-ar referi la noi, nu se mai poate referi la ei. Este o chestiune ori/ori. Haideți să privim la un exemplu clasic pe care-l găsim în a Doua Epistolă a lui Pavel către Tesaloniceni!

„Nu vă aduceți aminte cum vă spuneam lucrurile acestea când eram încă la voi? Și acum știți bine ce-l oprește ca să nu se descopere decât la vremea lui (omul fărădelegii, fiul pierzării). Căci taina fărădelegii a și început să lucreze; trebuie numai ca cel ce o oprește acum să fie luat din drumul ei” (2.Tes. 2: 5-7).

Prin urmare, Pavel amintește tesalonicenilor (nu nouă) de ceea ce le-a spus când i-a vizitat în trecut (1Tes. 2: 1). Două probleme apar aici dacă nu respectăm principiul Relevanța Auditoriului. Mai întâi, Pavel nu ne-a vizitat pe NOI! În al doilea rând, Omul Fărădelegii sau Fiul Pierzării era viu și contemporan cu creștinii din Tesalonic, nu cu NOI astăzi! Dacă încercăm să aplicăm la noi toată povestea, inevitabil Omul Fărădelegii ar trebui să fie viu și să aibă astăzi cam 2000 de ani. Aberant, nu-i așa? Dar asta se întâmplă când și dacă scoatem pasajele din contextul lor literar și istoric al Vechiului Testament și, respectiv, al primului secol.

Iată un alt exemplu prin care dorim să arătăm de ce este important să luăm în considerare principiul Relevanța Auditoriului atunci când interpretăm Biblia. Vorbind despre zilele din urmă și, atenție, contextul este zilele din urmă când Pavel descrie condițiile de apostazie din vremea respectivă:

„Să știi că în zilele din urmă vor fi vremuri grele. Căci oamenii vor fi iubitori de sine, iubitori de bani, lăudăroși, trufași, hulitori, neascultători de părinți, nemulțumitori, fără evlavie, fără dragoste firească, neînduplecați, clevetitori, neînfrânați, neîmblânziți, neiubitori de bine, vânzători, obraznici, îngâmfați, iubitori mai mult de plăceri decât iubitori de Dumnezeu, având doar o formă de evlavie, dar tăgăduindu-i puterea” (1.Tim. 3: 1-5a).

Observați acum ce spune Pavel în continuare: „*Depărtează-te* de oamenii aceștia” (v. 5b). Cui se adresează Pavel? Evident că lui Timotei!

Are acest fapt vreo importanță cu privire la teza noastră? Desigur! Dacă luăm în serios faptul că Pavel s-a adresat lui Timotei, atunci *zilele din urmă* au fost în vremea lor. Îndemnul care în mod expres este adresat lui Timotei are relevanță doar în acel context. Ce înseamnă acest lucru pentru noi astăzi? Că nu putem citi textul azi și spune apoi: „Vedeți fraților, nu-i așa că acestea sunt condițiile din jurul nostru, deci trăim în zile din urmă!” Observați problema? Dacă nu păstrăm textul în contextul lui putem ajunge la tot felul de interpretări ciudate așa cum am arătat în exemplul anterior.

Pentru a sublinia consecințele ignorării principiului amintit mai sus dorim să mai adăugăm câteva exemple. Primul se găsește în Matei 24. În timp ce Isus și ucenicii Lui au ieșit afară din Templu și se îndreptau spre Muntele Măslinilor, ucenicii au atras atenția lui Isus asupra măreției Templului. Răspunsul dat de către Isus ucenicilor constă într-o profecie uimitoare referitoare la dărâmarea Templului. După ce le prezintă o succesiune de evenimente care aveau să preceadă dărâmarea Templului, Isus, în concluzie, le spune ucenicilor:

„De la smochin învățați pilda lui: Când îi frăgezește și înfrunzește mlădița, știți că vara este aproape. Tot așa, și voi, când veți vedea toate aceste lucruri, să știți că Fiul omului este aproape, este chiar la uși” (Matei 24: 32-33, accentuarea mea).

Deci, ei aveau să vadă „toate aceste lucruri”, nu noi! Întrebarea care se pune este: au văzut ei „toate aceste lucruri”? Dacă ei nu le-au văzut, ce rost au avut cuvintele lui Isus? Pe ce bază susțin unii că acele cuvinte ni se adresează nouă, celor din secolul XXI, în detrimentul ucenicilor, și că noi ar trebui să vedem „toate acele lucruri”?

Al doilea exemplu se găsește în Evanghelia după Luca, capitolul 20. Vom privi acest pasaj și din altă perspectivă pe parcursul acestei lucrări. Deocamdată ne limităm la următoarele versete:

Când vor începe să se întâmple aceste lucruri, să vă uitați în sus și să vă ridicați capetele, pentru că izbăvirea voastră se apropie.” Și le-a spus o pildă: „Vedeți smochinul și toți copacii. Când înfrunzesc și-i vedeți, voi singuri cunoașteți că de acum vara este aproape. Tot așa, când veți vedea întâmplându-se aceste lucruri, să știți că Împărăția lui Dumnezeu este aproape. (Luca 20: 28-31, accentuarea mea).

Contextul acestui pasaj, după cum știți, este împresurarea Ierusalimului de către armatele romane din primăvara anului AD 70.⁴ Prin urmare, cei cărora li s-a adresat Isus prin pronumele personal *voi, vă*, adică ucenicii, au putut vedea Ierusalimul înconjurat de oști. După cum se poate observa, aceste afirmații nu ni se pot atribui nouă fără să comitem abuzarea limbajului și să negăm datele istorice dovedite. Din aceste exemple observăm adevărul evident că aceste situații nu pot fi valabile în același timp atât pentru ei, cât și pentru noi. Dacă au fost valabile pentru ei, nu mai pot fi valabile pentru noi și viceversa.

În aceeași ordine de idei se încadrează afirmațiile temporale de genul „în curând”, „aproape”, „nu va mai fi nicio zăbavă”, „Cel ce vine va veni și nu va zăbovi”, etc. Iată ce dorim să spunem. Astăzi auzim tot mai des expresia „Venirea Domnului este aproape.” Cei care fac astfel de afirmații uită sau ignoră faptul că acele expresii sau afirmații au fost făcute acum 2000 de ani. Noi întrebăm: dacă acele cuvinte nu au însemnat **atunci** ceea ce exprimă ele, adică apropiere temporală, de ce ar trebui astăzi să le luăm ca atare?

În al doilea rând, pe lângă faptul că oglindește principiul Relevanța Auditoriului, acest pasaj infirmă și combate pretenția celor care văd în textul paralel din Matei pe Israel ca fiind reprezentat de smochin. În textul paralel din evanghelia după Luca 21: 29-31, se observă ușor că similitudinea este pur analogică, fără aluzie la Israel. Dacă, așa cum ni se spune, Israel a înmugurit și i-a înfrunzit mlădița conform smochinului în 1948 când s-a întors în țară, atunci, conform textului din Luca, frăgezirea și înverzirea, indiferent ce înseamnă aceasta, ar fi trebuit să se întâmple tuturor „pomilor”, nu doar lui Israel! S-a întâmplat acest lucru? Susținătorii paradigmei pro Israel ne spun că nu. Dacă acest lucru nu s-a întâmplat și celorlalți pomi, adică popoare, comparația este una pur analogică, prin care Isus a vrut să dea ucenicilor un indiciu cu privire la apropierea sfârșitului veacului. Prin urmare, întoarcerea lui Israel în țară,

⁴ Iosephus Flavius, *Istoria Războiului Iudeilor Împotriva Romanilor* Cartea V Cap. VII, Ed. a 7-a, (Editura Hasefer, București, 2017), 422, 443

în 1948, nu reprezintă în opinia noastră vreo relevanță profetică ⁵, și cu atât mai puțin o împlinire profetică. Al treilea exemplu se găsește tot în evanghelia după Luca:

„Pe când vorbeau unii despre Templu, că era împodobit cu pietre frumoase și daruri, Isus a zis: „Vor veni zile când nu va rămâne aici piatră pe piatră care să nu fie dărâmată.” „Învățătorule”, L-au întrebat ei, „când se vor întâmpla toate aceste lucruri? Și care va fi semnul când se vor întâmpla aceste lucruri?” Isus a răspuns: „Băgați de seamă să nu vă amăgească cineva. Căci vor veni mulți în Numele Meu și vor zice: ‘Eu sunt Hristosul’ și ‘Vremea se apropie’”. (Luca 21: 5-8)

Ceea ce este important de observat este faptul că Isus se adresează ucenicilor și îi avertizează să nu creadă, și, prin urmare, să nu facă afirmații premature cu privire la apropierea sfârșitului. El le-a dat semne prin care ei aveau să cunoască când sfârșitul avea să fie într-adevăr aproape. Ceea ce s-a întâmplat mai târziu în viața ucenicilor ar trebui să ne dea de gândit atunci când susținem că în jurul nostru se derulează semnele sfârșitului. Ce vrem să spunem? Ucenicii au fost martorii acelor avertizări făcute de către Isus cu privire la christoșii mincinoși care aveau să vină imediat după nașterea bisericii și să facă afirmații premature cu privire la apropierea sfârșitului (2.Tim. 2: 18). Și totuși, deși au știut că Isus a avertizat împotriva acestor afirmații premature, îi găsim atât pe Petru, cât și pe Ioan și Iacov, făcând afirmații referitoare la apropierea sfârșitului. Veți zice: da, și ce dacă? Haideti să vedem ce înseamnă acest lucru privind la câteva pasaje relevante. Vom considera mai întâi afirmația lui Petru:

„Sfârșitul tuturor lucrurilor este aproape [...] Căci suntem în clipa când judecata *stă să înceapă* (în original: pe punctul de a începe) de la casa lui Dumnezeu” (1.Petru 4: 7, 17). Priviți ce scrie Ioan: „Copilașilor, este ceasul cel de pe urmă. Și, după cum ați auzit că are să vină antihristul, să știți că acum s-au ridicat mulți antihriști – prin aceasta cunoaștem că este ceasul de pe urmă” (1.Ioan 2: 18). Iacov, care și el a fost martor al

⁵ Vezi cartea lui Don K. Preston, *Israel, 948, Numărătoarea inversă spre Nicăieri* (Editura Scriptum, Oradea, 2018), pentru un studiu detaliat referitor la întoarcerea lui Israel în Palestina în 1948.

avertizărilor lui Isus, afirmă: „Fiți și voi îndelung răbdători, întăriți-vă inimile, căci venirea Domnului este aproape.” (Iacov 5: 8)

Dat fiind faptul că Petru (Iacov și Ioan sunt în aceeași situație) a știut că nu avea voie să facă astfel de afirmații și totuși le-a făcut, aceasta poate însemna doar una din următoarele situații.

Mai întâi, Petru a avut dreptate în ce privește exactitatea afirmațiilor. Cu alte cuvinte, ele nu au fost premature iar acest lucru înseamnă că *el* a văzut semnele pe care li le-a dat Mântuitorul și acest fapt i-a dat dreptul și autoritatea să facă astfel de afirmații.

În al doilea rând, dacă Petru nu a văzut semnele date de către Isus și totuși a făcut, după cum se vede, aceste afirmații, el este unul dintre acei profeți mincinoși despre care a avertizat Isus. Nu numai el, dar și Ioan și Iacov! Ce ar trebui să credem? Că Petru și ceilalți apostoli au văzut semnele sfârșitului în timpul generației lor sau că noi vedem astăzi semnele sfârșitului? Dacă ei le-au văzut, este clar că nu le mai putem vedea noi astăzi. Dar, dacă le vedem noi astăzi înseamnă că ucenicii nu le-au văzut și, implicit, ei sunt acei profeți mincinoși despre care a avertizat Isus. Cred că cititorul este pe deplin conștient de implicațiile unei astfel de situații! Ce credibilitate mai au ei sau cum am putea să nu punem la îndoială credibilitatea lui Dumnezeu care i-a inspirat. Din această perspectivă, dacă până acum nu ne-am dat seama de importanța vitală a respectării principiului Relevanța Auditoriului, acum cu siguranță ar trebui să o facem.

Mai este o chestiune legată de acest aspect. Noi nu credem (și suntem convinși că nici cititorii noștri nu o fac) că auditoriul/cititorii lui Petru, Pavel și a celorlalți scriitori ai Noului Testament, când au auzit afirmațiile referitoare la iminența evenimentelor și-au spus în gând: „Ah, aceste lucruri se referă la o generație la foarte mare distanță în timp, nu ne privește pe noi, de ce să ne batem capul cu ele?” Dacă am fi fost noi în rândul apostolilor cu siguranță nici noi nu am fi gândit astfel! Logica comunicării nu le-a permis să gândească astfel. Și totuși, mulți oameni astăzi cred că ceea ce s-a scris în Noul Testament nu se referă (în primul rând) la respectiva generație ci se referă la generația noastră. Ce fel de logică este aceasta?

Al patrulea exemplu pe care dorim să îl aducem în fața cititorului se găsește în Apocalipsa și se referă la cele șapte Biserici din Asia Mică. Nu că nu ar mai exista și alte exemple în Apocalipsa, dar prin această ilustrație se poate vedea cât de mult am dat frâu liber imaginației noastre în detrimentul unei exegeze corecte, realiste, bazate pe text și context atunci când este vorba să interpretăm Scripturile.

Apocalipsa, prin felul în care ne este transmis textul, afirmă fără echivoc că cele șapte Biserici din Asia Mică menționate în carte au fost Biserici reale localizate în timp și spațiu, după cum ne indică și numele lor. Referitor la mesajul pe care Ioan l-a primit de la Isus Christos, El, Alfa și Omega, Începutul și Sfârșitul, îi spune lui Ioan în mod expres să scrie acel mesaj și să-l trimită celor șapte biserici.

Ni se spune că cele șapte biserici din Apocalipsa *reprezintă* șapte dispensații ale istoriei Bisericii de la Rusalii încoace și fiecare biserică menționată în capitolul 2-3 reprezintă în mod particular, prin caracteristicile ei, câte o perioadă mai mult sau mai puțin definită (sic) din istoria Bisericii universale. Unde găsim în text vreun indiciu că aceasta ar trebui să înțelegem din text? Dar, de dragul discuției, să presupunem prin absurd că bisericile reprezintă perioade istorice. (Vom continua acest subiect în capitolul Mântuirea și răpirea bisericii). Dorim aici să considerăm câteva aspecte legate de această presupunere. Mai întâi, să privim la pasajul Apoc. 2: 2 „Stiu că [...] ai pus la încercare pe cei ce zic că sunt apostoli și nu sunt și i-ai găsit mincinoși.” Cum au putut cei din biserică din Efes să pună la încercare pe cei ce au zis că sunt apostoli? Trebuie că au avut niște criterii după care să îi poată deosebi. Care să fi fost acelea? Definiția biblică a unui apostol conține aceste criterii. Biblia vorbește doar despre doisprezece apostoli. Doar persoana care „ne-a însoțit în toată vremea în care a trăit Domnul Isus între noi, cu începere de la botezul lui Ioan până în ziua când S-a înălțat El de la noi” se putea califica pentru slujba de apostol (Fapte 1: 21-22). Excepție face alegerea lui Pavel. Nu credem, prin urmare, că după perioada apostolică nu au mai existat apostoli care să se califice pe baza criteriilor biblice pentru funcția de apostol. În cartea sa *Cine este acest Babilon?*, Don Preston face următorul comentariu și pune o întrebare pertinentă:

„Dacă Apocalipsa a fost scrisă în A.D. 95, aceasta înseamnă că, conform majorității tradițiilor, *toți apostolii cu excepția lui Ioan erau deja morți*. Acum, dacă Ioan era singurul apostol în viață, cât era de greu să pui la încercare pe cei ce susțineau că sunt apostoli? De asemenea, dacă se știa că Ioan era ultimul apostol rămas, cât de nebunesc era să fi pretins că ești apostol? Pretenția de a fi apostol, cu șansa de a fi fost crezut și acceptat, trebuia lansată în vremea când slujba apostolică era deplin funcțională.”⁶

Prin urmare, cum mai poate fi relevant acest test și relevantă această apreciere din partea lui Christos pentru Biserică, dacă de-a lungul secolelor sau perioadei Bisericii toate condițiile s-au schimbat radical?

Cu alte cuvinte, cum au putut sau pot alții, afară de creștinii din primul secol, să pună la încercare ... pe cine de fapt? Mai mult, Christos zice bisericii din Efes: „Ai însă lucrul acesta bun: că urăști faptele nicolaïților, pe care și Eu le urăsc»” (Apoc. 2: 6). Iar Bisericii din Pergam, Christos îi spune: „Tot așa, și tu ai câțiva care, de asemenea, țin învățătura nicolaïților, pe care Eu o urăsc” (v. 15). Noi, astăzi, nici nu știm cine au fost nicolaïții, ce învățătură au avut ei, etc. Tot ceea ce se vehiculează în spațiul teologic cu privire la nicolaïți sunt doar păreri, ca să nu spunem speculații. Dar, să presupunem că știm care sunt faptele nicolaïților. Se ridică totuși întrebarea: cărei perioade ale bisericii îi atribuim existența și lucrarea lor eretică, perioadei „Efes” sau perioadei „Pergam”? Atenționarea este adresată de către Isus Christos atât bisericii din Efes, cât și bisericii din Pergam. Perioada Efes este localizată în timp în primul secol iar perioada Pergam sec. IV și VI.

Mai este un fapt improbabil. Pentru ca situația să fie aceeași și aceste îndemnuri să fie valabile de-a lungul generațiilor pentru perioadele de timp, chipurile, reprezentate de cele șapte biserici, istoria trebuie să se „repete la indigo.” Cine poate crede așa ceva? Ca să nu mai vorbim de cine, cum și pe ce criterii se face alocarea perioadei bisericii respective. În plus, relatările din cartea Faptele Apostolilor ne arată că unele, nu toate, din „caracteristicile” acestor biserici s-au regăsit simultan și amestecate în

⁶ Don K. Preston, *Cine este acest Babilon?* (Editura Scriptum, Oradea 2014), 13

toate bisericile locale din vremea apostolică. Datorită acestui fapt, scrierile apostolilor au circulat deja în aceea vreme de la o biserică locală la alta. Acest fapt ne este adevărat de însuși Pavel, unul din autorii epistolelor Noului Testament. „După ce va fi citită această epistolă la voi, faceți așa ca să fie citită și în Biserica laodiceenilor; și voi, la rândul vostru, să citiți epistola care vă va veni din Laodiceea.” (Coloseni 4: 16)

Un alt aspect relevant pentru discuția noastră este faptul că mulți dintre creștini consideră normal să citim și să interpretăm profețiile (atât cele din V.T. cât și cele din N.T.) din perspectiva zilelor noastre, ca și cum respectivele profeții a fost scrise/rostate acum, în secolul 21. Profețiile trebuie citite, interpretate și înțelese din perspectiva profetului și în contextul istoric și circumstanțele acestuia. Prin urmare, nu putem spune că „în curând” rostit în Noul Testament, cu 2000 ani în urmă, înseamnă *astăzi* „în curând”, fiindcă acest lucru ar însemna să negăm că aceeași expresie a avut semnificația respectivă atunci! Nu există bază exegetică, logică și lingvistică pentru o astfel de negare, nici chiar teologică.⁷ (Vezi Rom. 16: 20; Apoc. 1: 1; 22: 6). De ce expresia „în curând” azi ar avea semnificația de „în curând”, dar nu a putut avea acea semnificație atunci?

Suntem siguri că, în cercetarea personală, cititorul va mai găsi exemple asemănătoare care îi vor da de gândit privitor la importanța respectării principiului Relevanța Auditoriului.

⁷ Deși unii comentatori aduc ca argument pentru „elasticitatea” expresiei „în curând” pasajul din 2.Petru 3: 8 și Ps. 90: 4, Petru subliniază exact opusul. Cu alte cuvinte, el spune, că deși Dumnezeu este atemporal, adică, în afară timpului, El vede timpul, atunci când se raportează la ființele umane, așa cum percepe omul timpul și spune că Dumnezeu nu va întârzia în împlinirea promisiunilor Lui, iar promisiunile Lui erau atunci pe punctul de a se împlini.

Ce este Mântuirea?

Deși pare banală întrebarea, răspunsul este de mare importanță pentru modul în care ne raportăm la ea. Pe de-o parte, mântuirea este prea măreață ca să poată fi cuprinsă în limitele unei definiții, dar pe de altă parte, este la fel de adevărat că noi putem înțelege ceea ce Dumnezeu a așezat pe paginile Bibliei cu privire la acest concept. Spun că putem înțelege ce este mântuirea din perspectiva a ceea ce oamenii lui Dumnezeu, de-a lungul Istoriei Răscumpărării, au experimentat și au scris referitor la mântuirea lui Dumnezeu. Mântuirea este un concept complex și, din acest motiv, ea trebuie analizată din mai multe perspective care, de fapt, sunt fațete ale acestui măreț act răscumpărător al lui Dumnezeu.

În Vechiul Testament cuvântul ebraic tradus prin mântuire este יְשׁוּעָה (*yeshua*) și poartă conotația de mântuire, izbăvire, salvare, bunăstare. În Noul Testament cuvântul grecesc tradus cu mântuire este σωτηρία (*soteria*) de unde avem cuvântul soteriologie, ramura din teologie care definește și se ocupă de conceptul mântuirii. Cuvântul poartă conotația de izbăvire și salvare.

Vom privi la acest aspect al izbăvirii din perspectiva căderii lui Adam. Toți comentatorii sunt de acord că mântuirea este apogeul sau desăvârșirea planului de răscumpărare al lui Dumnezeu, adică aducerea omului înapoi în prezența Lui de unde a fost izgonit în urma neascultării lui deliberate sau a răzvrătirii. Noi susținem că mântuirea este recâștigarea de către al doilea Adam a ceea ce s-a pierdut prin primul Adam. Care este de fapt bunul cel mai de preț pe care l-a pierdut Adam prin neascultarea și răzvrătirea lui? Max King ne oferă un răspuns excelent la această întrebare prin ceea ce observă cu elocvență:

„După cum se poate vedea din consecințele căderii lui Adam, prezența lui Dumnezeu era factorul determinant al paradisiului și extazului grădinii Edenului. Grandoarea acestei minunate grădini este pierdută din vedere dacă ea este căutată strict în termenii cadrului ei exterior, pământesc. Ce sunt râurile de apă, solul fertil, pomii roditori, aurul curat și pietrele prețioase (Gen. 2: 9-15) fără prezența Dumnezeului celui viu? Cu amărăciune, Adam a descoperit în despărțirea lui de Dumnezeu o forță distructivă care a penetrat însăși miezul ființei lui

spirituale, și anume, un dușman teribil, numit moarte [...] Relația lui frântă cu Dumnezeu a atras după sine o pierdere a vieții pe care existența lui pământească, biologică, nu o putea compensa în calitate sau cantitate.”⁸

Putem observa, deci, că pierderea părtășiei cu Dumnezeu a fost echivalentă cu pierderea vieții. Dar, această pierdere a vieții sau moarte, nu se referă la moartea biologică a lui Adam, ci definește și are în vedere moartea lui spirituală sau înstrăinarea de Dumnezeu.

Conform observațiilor lui Everett T. Denton „Consecințele păcatului sunt triple: (1) îndatorarea care reclama iertare, (2) robie care reclama eliberare și (3) înstrăinarea care reclama reconciliere; și toate acestea – iertarea/eliberarea/reconcilierea – se găsesc doar în Christos!”⁹

Deoarece există lucrări dedicate pe această temă, nu vrem să intrăm în amănunt. În acest sens, vă recomandăm lucrarea monumentală în două volume *Crucea și Parousia lui Christos* de Max R. King și lucrarea lui Don K. Preston, *Îl vom Întâmpina în Văzduh*, pentru o aprofundare a acestui subiect extrem de important, ambele apărute la Editura Scriptum, Oradea.

Căderea omului în păcat a dus la necesitatea reabilitării lui înapoi în prezența lui Dumnezeu. De fapt, în felul aceasta poate fi definită mântuirea: ceea ce a stricat Adam prin neascultarea lui a fost „re-condiționat” sau „restaurat” de către al doilea Adam prin ascultarea Lui, dar la un nivel mult mai înalt.

Vorbind despre căderea lui Adam, Henri Blocher definește păcatul original. „Cu toate acestea”, zice el, „transgresiune” s-ar acorda mai bine cu textul. Omul nu doar ca s-a abătut de la calea rânduită, dar, mai mult, a încălcat pragul domeniului interzis.”¹⁰ Din această perspectivă, mântuirea poate fi definită ca re-aducerea omului din domeniul pe care l-a încălcat cu bună știință și de unde el singur nu se mai putea întoarce.

⁸ Max R. King, *Prezența lui Dumnezeu* (Editura Scriptum, Oradea, 2018), 1

⁹ Denton Everett, *Hebrwes Fulfilled, From Flawed to Falwless* (Evrei Împlinit, De la Viciat la Fără Cusur), (Printed in Poland, by Amazon Fulfillment, Sp. z. o.o. Wroclaw), 191

¹⁰ Henri Blocher, *Revelația Originilor* (Editura Peregrinul, Cluj Napoca, 2009), 128

Henry M. Morris, în comentariul lui asupra Genezei, observă: „Următoarele câteva versete sunt printre cele mai importante din Biblie înregistrând, așa cum o fac, marea tragedie a căderii omului din starea de inocență și comuniune cu Dumnezeu în care a fost creat, în starea prezentă de depravare și alienare.”¹¹

În cele ce urmează dorim să privim la conceptul mântuirii din mai multe perspective. Atunci când încercăm să definim mântuirea, nu putem face acest lucru fără să privim mai întâi la originea ei. Dacă cunoaștem originea ei, vom putea determina natura ei. Tocmai acest lucru îl vom face în capitolul următor.

Mântuirea vine de la Iudei!

În Evanghelia sa, Ioan ne prezintă un episod din lucrarea lui Isus care este relevant pentru scopul și tema prezentei lucrări. Fiind obosit de călătorie, Isus face un popas la fântâna lui Iacov unde întâlnește o femeie care a venit și ea să scoată apă. Isus începe o conversație cu aceea femeie și, la un moment dat în timpul discuției, femeia face o constatare uimitoare:

„Doamne”, I-a zis femeia, „văd că ești proroc. Părinții noștri s-au închinat pe muntele acesta; și voi ziceți că în Ierusalim este locul unde trebuie să se închine oamenii.” „Femeie”, i-a zis Isus, „crede-Mă că vine ceasul când nu vă veți închina Tatălui nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim. Voi vă închinați la ce nu cunoașteți, noi ne închinăm la ce cunoaștem, căci *mântuirea vine de la iudei*. Dar vine ceasul, și acum a și venit, când închinătorii adevărați se vor închina Tatălui în duh și în adevăr.” (Ioan 4: 19-23, accentuarea mea)

Vom încerca în acest capitol să aflăm importanța teologică a afirmației „*mântuirea vine de la iudei*.” Întâietatea iudeilor este bine atestată și accentuată în Biblie, atât în Vechiul Testament cât și în Noul. Referindu-se la prioritatea istoriei răscumpărării lui Israel, Max King observă următorul aspect: „Faptul că istoria răscumpărării și sfârșitul ei se

¹¹ Henry M. Morris, *The Genesis Record, A Scientific and Devotional Commentary on the Book of Beginnings* (Baker Book House, Grand Rapids MI., 1976), 112

centrează exclusiv în Israel, poate fi văzut de-a lungul Vechiului și Noului Testament. Israel a avut o funcție pozitivă în Vechiul Testament referitoare la „lucrurile viitoare” și a jucat un rol central în mântuirea determinată de cruce din evanghelie.”¹²

Iată câteva exemple care vorbesc despre prioritatea lui Israel, implicită în alegerea lui:

„Și numai de părinții tăi S-a alipit Domnul ca să-i iubească; și după ei, pe sămânța lor, pe voi v-a ales El dintre toate popoarele, cum vedeți azi” (Deut. 10. 15). „Căci tu ești un popor sfânt pentru Domnul Dumnezeul tău; Domnul Dumnezeul tău te-a ales ca să fii un popor al Lui dintre toate popoarele de pe fața pământului” (Deut. 7: 7).

Iar Ieremia deplânge situația celor aleși după distrugerea Ierusalimului de către Nebucadnețar: „cum sunt priviți acum fiii Sionului, cei *aleși* și prețuiți ca aurul curat ...” (Plângeri 4: 2).

Profeții nu doar au descris prin descoperire profetică măreția mântuirii, ci ei au așteptat și au avut convingerea că Dumnezeu va mântui pe Israel.

„În adevăr, zadarnic se așteaptă mântuire de la dealuri și de la mulțimea munților; în adevăr, în Domnul Dumnezeul nostru este mântuirea lui Israel”(Ier. 3: 23).

„După cum ați fost un blestem între neamuri, casa lui Iuda și casa lui Israel, tot astfel vă voi mântui și veți fi o binecuvântare” (Zah. 8: 13, compară cu Rom. 11: 15).

„Dar Israel va fi mântuit de Domnul cu o mântuire veșnică” (Isaia 45: 17).

Dar, nu numai Vechiul Testament susține că mântuirea vine de la iudei, ci și Noul Testament. Prioritatea poporului evreu în planul de răscumpărare al lui Dumnezeu a fost descoperită și precizată chiar la prevestirea nașterii Lui: „Ea va naște un Fiu și-I vei pune numele Isus, pentru că El va mântui pe poporul Lui de păcatele sale” (Matei 1: 21). „Va mântui pe poporul Lui” înseamnă exact ceea ce spune. Poporul Lui nu a

¹² Max R. King, *Crucea și Parousia lui Christos* vol. I (Editura Scriptum, Oradea, 2014), 124

fost altul decât Israel. Pavel ne spune: „Dar când a venit împlinirea vremii, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, născut sub Lege, ca să *răscumpere pe cei ce erau sub Lege*” (Gal. 4: 4, accentuarea mea). Nu au existat multe popoare care să fi avut darea unei legi și să fi fost sub aceea lege (Vezi Rom. 9: 4). În plus, este clar unde s-a născut Isus, sub lege!

Ioan spune despre Mesia că Isus „a venit la ai Săi dar ai Săi nu L-au primit” (Ioan 1: 11). El este foarte exact când vorbește despre misiunea Lui care a fost legată de sămânța lui Avraam: „Eu nu sunt trimis decât la oile pierdute ale casei lui Israel.” (Mat. 15: 24) El a accentuat această nuanță și atunci când și-a trimis ucenicii cu mesajul apropierii împărăției: „Să nu mergeți pe calea păgânilor și să nu intrați în vreo cetate a samaritenilor, ci să mergeți mai degrabă la oile pierdute ale casei lui Israel. Și pe drum, propovăduiți și ziceți: ‘Împărăția cerurilor este aproape!’ (Mat. 10: 5-7) De ce oare? Fiindcă împărăția, și implicit mântuirea, a fost promisă lui Israel, nu altui popor, iar în prima fază, a fost destinată lui Israel. La acel moment, în aceea fază a planului lui Dumnezeu de răscumpărare, Israel a fost obiectul mântuirii. Desigur, în planul Lui, Dumnezeu a avut în vedere și neamurile, dar toate promisiunile din Vechiul Testament, toate au fost făcute lui Israel!

Max King face următoarea afirmație:

„Oricine vine la Dumnezeu (și în Christos făgăduința este pentru „toate națiunile pământului. Gen. 12: 3; Fapte 2: 39), trebuie să vină pe calea crucii lui Israel și a lui Mesia, care este Mesia lui Israel. Din această perspectivă, „nădejdea lui Israel” a reprezentat unica și singura nădejde a omenirii. Prin Christos și lucrarea Lui în lume, prin Israel, se poate spune „Mântuirea vine de la Iudei”¹³

Înainte de a trece mai departe ca să vedem că aceeași mântuire a fost pusă și la dispoziția neamurilor, dorim să subliniem un aspect important din discursul lui Isus menționat la începutul capitolului. În același context în care Isus afirmă că mântuirea vine de la iudei, El face o profeție uimitoare cu privire la soarta templului din Ierusalim. Afirmația „crede-Mă că vine ceasul când nu vă veți închina Tatălui nici pe muntele acesta,

¹³ *Ibid.* p. 125.

nici în Ierusalim”, este una escatologică și face referire la inutilitatea și perimarea Templului din Ierusalim ca loc de închinare și este, în opinia noastră, totodată o profeție referitoare la distrugerea Ierusalimului și dărâmarea templului din AD 70. Prin urmare, afirmația „mântuirea vine de la iudei” joacă un rol cheie în identificarea cadrului istoric adecvat pentru împlinirea planului de mântuire și, deci, venirea mântuirii.

Pasajele de mai sus, care vorbesc despre faptul că mântuirea avea să vină mai întâi la Israel ca apoi să treacă și la neamuri, nu sunt singurele care fac acest lucru. Profeții vorbesc despre faptul că mântuirea lui YHWH avea să se extindă dincolo de granițele etnice ale lui Israel: